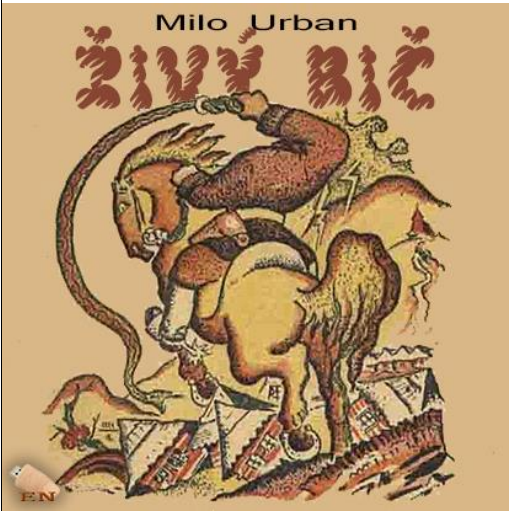

Názov: Odraz 1. svetovej vojny v slovenskej literatúre	
Cieľová skupina: 2. stupeň základnej školy, stredná škola (ISCED 2, 3)	
Predmet: slovenský jazyk a literatúra	
Kľúčové kompetencie: Komunikácia v materinskom jazyku Učiť sa učiť Spoločenské a občianske kompetencie Kultúrne povedomie a vyjadrovanie	Cieľ: Rozlíšiť spoločné a rozdielne prvky literárnych diel prostredníctvom Vennovho diagramu
Prostredie: Škola	Forma a počty: Školská trieda
Trvanie 1 vyučovacia hodina	
Anotácia/Úvod/Edukačný kontext aktivity: Po prečítaní literárnych textov žiaci vyhľadávajú ich spoločné znaky z hľadiska témy, jej spracovania autorom, hlavnej myšlienky, postáv, zámeru autora ap. a zároveň určujú rozdielne znaky. Spoločné a rozdielne znaky zapisujú do Vennovho diagramu.	
Potrebný materiál: Vennov diagram	
Opis postupu realizácie: Milo Urban: <u>Živý bič</u>	
	Živý bič podáva nepriame svedectvo o neľudskej vojne. Hlavným zámerom bolo vystihnúť vnútorný svet ľudí vo vojne, keď sa trhali tradičné vzťahy. Dejiskom sú Ráztoky. Dedinčanov zobrazuje ako celok. V centre románu stoja postavy, ktoré sa búrka proti nespravodlivosti, zlu, vojne. Ich vzbuja je živelná, pudová (Ilčíčka, jej syn Štefan, Adam Hlavaj), konajú pod tlakom silných citov (hnev, láska, strach, zlosť). Kompozične je román rozdelený na 2 časti: I. Stratené ruky: autor zhubný vplyv vojny demonštruje na rozličných dramatických udalostiach v živote dediny a na osobných tragédiách. Vojnu vnímajú nepriamo, muži rukovali, začína sa hlad. Symboly: dedina stratila ruky, Ondro Koreň bez ruky, bezmocnosť, no Adam našiel svoje ruky. Adam odchádza na vojnu. Jeho ženu Evu znásilnil notár Okolický a ostane tehotná. Eva chce, aby Okolický vyrekľamoval Adama z vojny aj pod ťarchou, ako mu vysvetlí svoje tehotenstvo. Okolický tak neurobí, bojí sa, čo urobí Adam, keď zistí, že on znásilnil

jeho ženu. II. Adam Hlavaj: Adam sa po zbehnutí z frontu vracia do Ráztok. Zisťuje, čo všetko sa tu udialo. Uvedomuje si, že niekto musel Eve ublížiť, keď si zvolila takýto koniec (utopila sa), chce potrestať notára, ale nechce ho zabiť. Protest a hnev ľudu, vedeného Hlavajom, presúva do výbuchu pomsty a zúctovania so zlom. V závere podpáli krčmárov dom.

V románe vojna nie je priamo zobrazená, ale dolieha na životy ľudí.

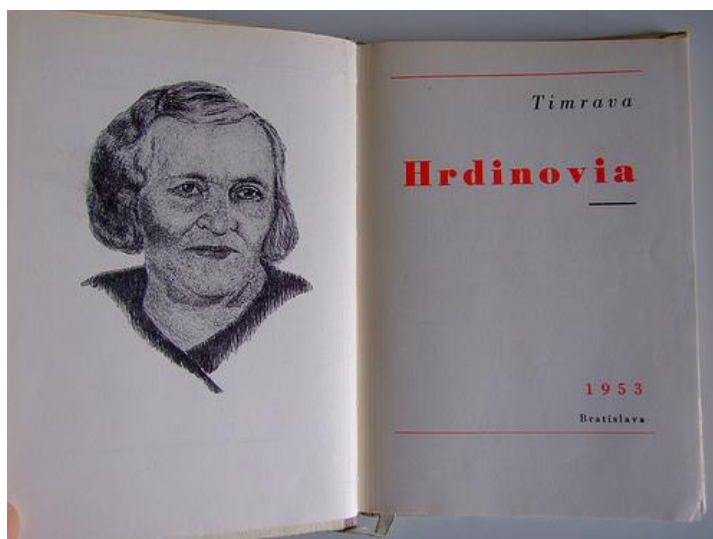
<http://sktorrent.eu/torrent/obrazky/e6b456b70b11bc1a028d0b9b89c88047b3f>

Božena Slančíková Timrava: Hrdinovia

Novela *Hrdinovia* zachytáva reakcie slovenskej dediny a jej obyvateľov na vyhlásenie 1. sv. vojny, a to dvojakým spôsobom: pohľadom „sedliakov“ a pohľadom „pánov“ – inteligencie, živnostníkov. Kým ľud prijíma vojnu s nedôverou, ako pánmí nanútené zlo, ktoré prinesie iba utrpenie, prívrženci panskej triedy sa ňou nadchýňajú a účasť v nej pokrytecky vyhlasujú za veľký vlastenecký čin a hrdinstvo. Prvý podplatí lekára odvodovej komisie práve najväčší „vlastenec“ notár Baláň, ktorý stále vyhlasoval, že Rakúsko-Uhorsko vojnu potrebovalo. Predpokladá, že potrvá maximálne štvrt' roka, nakoniec trvala 4 roky. Keď Baláň dostane povolávací rozkaz, omdlie a okamžite začne vyhlasovať, že „JEHO“ predsa nesmú brať, on je potrebný a dôležitý. Lekár nakoniec vyriekne: „Nesúci!“ Z dediny nakoniec ako jediný nemusí odísť na front. Podnotár Štefan Širický si uvedomuje nezmyselnosť vojny. Odchádza na front a zomiera pri pokuse zachrániť raneného ruského vojaka. Zomrel iba preto, lebo mal dobré srdce.

Názov *Hrdinovia* je ironický. Buržoázia, ktorá sa vystatovala svojím hrdinstvom, sa pomocou výhovoriek nedostala na vojnu = falošní hrdinovia.

V postave Baláňa autorka vytvorila obmedzeného cynika berúceho si na tvár masku vlastenca, no v podstate zbabelca a sebca. Širický zasa nedokáže svoj protivojnový postoj zmeniť na vedomý čin. Jeho individuálny protest sa prejavuje na fronte v tom, že zachraňuje iného vojaka a pritom sám hynie. Jeho smrť stelesňuje ideu boja ľudskosti. Vojna narúša medziľudské vzťahy, zbedačuje rodiny, berie ľuďom city pre iných, ilúzie a niekedy aj zmysel života. Na druhej strane odkrýva skutočnú podstatu charakteru človeka, aj to tzv. „vlastenectvo“. Timrava v tomto diele podala výstižný obraz o pretváрке a pokrytctve ľudí, a predsa, nepriamo, cez pohľady do jednotlivých domácností a duší aj o hrôze vojny. Toto dielo má silný protivojnový charakter.

https://farm6.staticflickr.com/5441/10052609574_dee853af5d.jpg

Poznámky pre učiteľa:

Možné pokračovanie, následné aktivity:

Po prečítaní textov napíšte rozdielne znaky (5) a spoločné znaky (4) uvedených literárnych diel.

